

4. Степаненко, М. І. Методологічний плюралізм як ознака постнекласичної науки / М. І. Степаненко // *Проблеми філософії науки*. – 2019. – Т. 3, № 2. – С. 45–52.

5. Мурашова, О. П. Психологія суб'єктності: міждисциплінарний підхід / О. П. Мурашова // *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Психологія*. – 2021. – № 72. – С. 10–18.

Abstract: The publication explores the formation of a new paradigm in psychology that combines subjective experience, contextuality, an interdisciplinary approach, and methodological pluralism. The historical roots of change, contemporary trends, and methodological and theoretical challenges are analyzed. The work is designed to contribute to a deeper understanding of psychology as a science that views the human being as a holistic and embodied phenomenon.

Key words: subjectivity, phenomenology, interdisciplinarity, methodological pluralism, scientific paradigm

ТОЛЕРАНТНІСТЬ – ШЛЯХ ДО ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ, МИСТЕЦТВО СПІВІСНУВАННЯ У СВІТІ РІЗНОМАНІТТЯ

ДІДНЯК Анастасія, здобувачка вищої освіти спеціальності 015 «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)»

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. У статті розглядається поняття толерантності як шлях до взаєморозуміння та мистецтва співіснування у світі різноманіття. Аналізуються основні підходи до визначення поняття «толерантність» у філософському, соціальному та культурному контекстах.

Ключові слова: ідентичність, громадянська позиція, особистість, повага, гідність.

Толерантність є багатовимірним соціокультурним явищем, яке охоплює широкий спектр міжособистісної та громадянської взаємодії. Її зміст можна розглядати крізь призму декількох взаємопов'язаних напрямів. Перший, стосується різноманітності форм соціальної взаємодії, що передбачає прийняття та повагу до різних національностей, вікових груп, релігійних та світоглядних орієнтацій, це позитивне ставлення до осіб, наприклад з інвалідністю.

Другий, пов'язаний із формуванням громадянської ідентичності та розвитком громадянської активної позиції, яка реалізується через участь у волонтерстві, соціальних проєктах та програмах суспільного життя. Третій, зосереджується на профілактиці деструктивних проявів у підлітковому та молодіжному середовищі [1, с. 90], стосується запобігання злочинності, в тому числі екстремістського та кримінального характеру, вживанню психоактивних та

наркотичних речовин, насильству та булінгу. Четвертий, охоплює розвиток навичок формування особистої ефективності, що є важливою умовою гармонійного існування індивіда в сучасному суспільстві.

Формування толерантності не може будуватися шляхом готових відповідей чи нормативних установок. Особистість повинна осмислити свій власний досвід, проаналізувати його, зробити висновки. Це є ефективним підходом до формування особистого світогляду. У цьому контексті повинна бути активна позиція молоді. Вона запускає процес, у якому учасники сприймають подану інформацію й беруть участь у її осмисленні та формуванні (співтворення знання). Такий підхід відкриває простір для досягнення досвіду [2, с. 739].

Метою такого формування у молодого покоління системи цінностей є ґрунтування на нетерпимість до будь-яких проявів насильства та цькування [3, с. 30], розвиток особистісних якостей, які будуть сприяти підтриманню цих цінностей, зокрема: емпатія, відповідальність, небайдужість, здатність до взаємодопомоги та підтримки, прийняття різноманітності та усвідомлення важливості.

Толерантна свідомість передбачає дотримання комплексу етичних та соціальних умов, серед яких: повага до гідності кожної людини, визнання прав на індивідуальність, розуміння та прийняття інших людей. Важливим є орієнтація на фактори, що сприяють єднанню. У цьому розумінні, толерантність, не заперечує патріотизму, вона учить шанувати культуру, традиції та історію власного народу, з повагою ставитися до культурних цінностей інших.

Розглянемо кілька видів толерантності, які відображають різні аспекти суспільного життя. Етнічна толерантність, це прийняття та повага до представників інших національностей; релігійна - поважне ставлення до різних конфесій, віровчень тощо; культурна визнання цінностей матеріальних та духовних надбань інших культур.

Сучасний дискурс дедалі частіше звертається до розуміння вікової, адміністративної та професійної толерантності. Вікова передбачає терпиме ставлення до представників різних вікових груп: дітей, людей похилого віку;

адміністративна - конструктивно реагувати на недоліки підлеглих; педагогічна - здатність до прийняття світоглядних відмінностей.

Формування культури толерантності є складним і тривалим процесом, що потребує не лише мудрості, а й мужності, адже йдеться про становлення системи міжлюдських взаємин. Еволюція толерантності охоплює кілька рівнів розвитку: від пасивної терпимості до іншого - прийняття відмінності. Таким чином, толерантність постає не як прояв байдужості чи поступливості, а як активна позиція гуманізму, що ґрунтується на взаємоповазі, емпатії.

Отже, толерантність є ключовим ланцюжком гармонійного розвитку сучасного суспільства, адже вона сприяє формуванню культури світу, взаємоуваги та конструктивного діалогу між людьми різних національностей, релігій, світоглядів та соціальних груп. Формування толерантної свідомості є необхідною умовою стабільного розвитку демократичного суспільства, збереження соціальної єдності та духовного багатства людства.

Список використаних джерел:

1. Матвєєва К. С., Курепін В. М., Марченко Д. Д. Напрямки роботи сімейного педагога у структурі територіального центру соціальної допомоги сім'ї та дітям // Перспективи та інновації науки. 2021. № 2(2). С. 84-98. DOI:[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-2\(2\)-84-97](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-2(2)-84-97).

2. Іваненко В. С. Цінності та запити сучасної молоді: життєві пріоритети української молоді // Покоління незалежності: ціннісні орієнтири і перспективи : матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів та магістрантів, м. Костанай, 30 березня 2021р. Костанай : Костанайський регіональний університет імені А. Байтурсинова, 2021. С. 737-741. URL:<http://dSPACE.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9255>.

3. Іваненко В. С. Органи управління в конфліктних і надзвичайних ситуаціях // Глобальні цілі сталого розвитку – безпека світу, соціально-економічні та екологічні прояви, можливості активізації партнерства : тези доповідей - здобувачів вищої освіти денної й заочної форм навчання за результатами щорічного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті, м. Миколаїв, 12 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 29-31. URL:<http://dSPACE.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8203>.

Annotation. *The article examines the concept of tolerance as a path to mutual understanding and the art of coexistence in a world of diversity. The main approaches to defining the concept of "tolerance" in philosophical, social and cultural contexts are analyzed.*

Keywords: identity, civic position, personality, respect, dignity.

*Науковий керівник - КУРЕПІН Вячеслав,
канд.екон.наук, доцент кафедри методики професійного навчання,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ПСИХОЛОГІЯ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ (ПТСР) В УМОВАХ ВІЙНИ

*ДОВГАЛЬ Олена, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри
українознавства та суспільних наук*

*ВЄДНІКОВА Вероніка, здобувач вищої освіти
спеціальності 053 Психологія*

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: У дослідженні розглянуто психологічні особливості посттравматичного стресового розладу (ПТСР) в умовах війни, зокрема чинники його виникнення, симптоматику. Проаналізовано сучасні підходи до надання психологічної допомоги.

Ключові слова: ПТСР, повномасштабне вторгнення, психічне здоров'я, травматичний досвід, психологічна допомога.

Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) є однією з найбільш складних та значущих тем в сучасній психології, особливо в умовах повномасштабного вторгнення. Цей розлад постає як наслідок пережитих травматичних подій, таких як бойові дії, насилля, природні катастрофи чи інші екстремальні ситуації, та характеризується тривожними симптомами, емоційною дезорієнтацією та психічними порушеннями. Війна, котра є одним із найжорстокіших проявів людської агресії, залишає важкий слід не лише в історії та економіці, а й у психіці її учасників і жертв.

В умовах повномасштабного вторгнення в Україну, коли напружені стресові обставини є частиною повсякденності, випадки ПТСР як серед цивільного населення, так і учасників бойових дій набирають особливої гостроти. З огляду на це актуальність виникнення та лікування ПТСР особливо збільшується в умовах воєнних дій, адже це період, який характеризується великим психологічним навантаженням та широким спектром посттравматичних реакцій. [1]